

Український культурний фонд; Пристолична сільська рада
Київської області, 2023. 15 с.

3. «За Україну помолюсь». Частина 1.

URL: https://www.youtube.com/watch?v=KCvk_nu6UX0

4. «За Україну помолюсь». Частина 2.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uAh4xGaGoRw>

УДК 78(510)

Ксіонг ЧЕНГІАНГ

(Львів, Україна)

**ПОЕТИЧНИЙ ОБРАЗ ПИПИ В ПІСНІ ХУА ЯНЬЦЗЮНЯ
«ДВА ДЖЕРЕЛА ВІДБИВАЮТЬ МІСЯЦЬ»
НА ВІРШІ ВАН ЦЗЯНЯ**

Музика – універсальна мова світу, яку розуміють усі люди планети. Незважаючи на те, якою мовою вони розмовляють, – мова звуків зрозуміла усім. Музичні інструменти кожної народності, які виникли ще в прадавні часи, є носіями їх традицій, обрядів, навчають людей відчувати та любити навколишній світ, розуміти красу людської душі, покликані передавати їх думи, прагнення, описувати історичні події та легендарні постаті. За допомогою народних музичних інструментів і для них митці komponують музичні твори, у яких розкривають перед слухачами свій задум. Про красу й силу мелодії, про виникнення музичних інструментів народні співці створюють легенди, поеми, думи у яких відображений інтерес до історії, легендарних осіб, героїв. У кожного народу є свої міфи про виникнення музичних інструментів, створені пісні, які відображають особливості їх звучання, оспівують їх символічне та міфологічне значення, вплив на людей.

Народні інструменти кожної країни світу володіють специфічними тембрами, за які окремим інструментам навіть приписують надприродні властивості, тощо. Відтак вони стають об'єктом зацікавлення народних співців, музикантів. Так, для кожного народного інструменту є створений репертуар, про окремі з них складені перекази, легенди, пісні. Не стали винятком і народні інструменти Китаю.

Прикладом такої вокальної композиції про народний щипковий інструмент піпу є пісня «Два джерела відбивають місяць», музика Хуа Яньцзюня 华彦钧, слова Ван Цзяня 王健. Піпа (pípa) – найдавніший відомий музичний традиційний східноазіатський щипковий інструмент з більш ніж 2000-річною історією, з'явився в Китаї приблизно за часів династії Цинь. Піпу називають «Королем народної музики», «Королем щипкових музичних інструментів». Чотири струни, якими оснащений інструмент, спочатку виготовлялися з шовкової нитки, а тепер, переважно, із сталевого дроту, сталевого канату та нейлону. Гриф і панель оснащені «фазою» і «ладом» [1]. Характеризуючи тембр інструмента, дослідники так художньо описують піпу: «Великі струни шумлять, як дощ, маленькі струни, як шепіт, шуми змішані з кулями, великі та маленькі намистини падають на нефритову тарілку» [1].

Композиція «Два джерела відбивають місяць» була спочатку створена для ерху Хуа Яньцюнем (1893-1950). Він був відомим сліпим китайським композитором, автором творів для ерху та піпи. Згодом, китайський письменник та поет Ван Цень (1928-30 – 2021) написав до мелодії поетичний текст. Коротко охарактеризуємо настрої, образи вірша та їх музичне втілення (переклад К.Ч.).

Сумовитий тужливий стан безнадії, втрачених ілюзій головного героя переданий через звучання інструменту піпи: «Послухай протяжний звук піпи, хто крокує вулицею з піпою за спиною, коли спадають сутінки?» (1-5 тт.). Розмірене чергування пентахордних та гексахордних поспівок, в основі яких лежать відтинки мажорної пентатоніки з перемінними устоями на «d» та «e» експонують тужливий образ самотнього перехожого оповитого сутінками.

Дві наступні хвилі розгортання музичного матеріалу змальовують похмурі картини міста і природи: «Осінній вітер роздмухував його рукави, і в слабкому місячному світлі худорлява постать відбивалася на бруківці (5-8 тт.). Поволі він вийшов з провулку і звернув на міст (9-10 тт.). Поля довкола мовчать, а вогні тьмяно освітлюють розмальовану будівлю (13-15 тт.). Музикант наче запитував, де його побратим, і почувши тихий

стогін обернувся (15-17 тт.). Видно лише, як місяць кидає світло Лу Дічжоу, як освічує острів Лу Ді (18-19 тт.). Тут, окрім варіантного та секвентного проведення різних відтінків пентатоніки, мелодія збагачується елементами лідійського ладу та прискоренням ритму шляхом введення пунктирних вісімок та шістнадцятих.

Глибокі переживання, пошук сенсу життя, відчуття, що мрії і сподівання залишилися в минулому, висловлює текст: «Мелодія піпи кружляла лісами, а людське серце тремтіло. Звучання піпи скидалося на шум сосен, що їх колише вітер». (20-23 тт.). «Скидалося на дзюркотіння джерела, на дзюркотіння джерела» (24-26 тт.). У цій побудові мелодія майже застигла на коротких повторюваних дихордах-трихордах. Короткі форшлаги (ais¹-h¹, ais¹-h¹ ...), ніби схлипування, імітують звучання піпи.

Невимовний трагізм та повну безнадію, самотність у завершальний етап життя передають рядки, де душа героя з'єдналась із душею інструмента: «Знеможена душа піпи безцільно блукає, і вже не повернути того, що було» (28-30 тт.). «Безслідно минає час, залишаються люди, і чорне шовковисте волосся вмить посивіло» (31-33 тт.). «Як витримати негоду, коли зовсім сам і навколо все чуже?» (34-36 тт.). У цій побудові співвідношення тональних устоїв відтінків мажорних пентатонік «d» та «a» сприймається як тоніко-домінантове, як стійкість та крайня нестійкість: як у музиці, так і в людському житті.

Але, попри трагізм образу головного героя, тужливий настрій усього вірша в епілозі звучить думка про вічність та немирущість мистецтва, музики, про любов до рідного краю, віра у краще світле майбутнє: «Лише ці струни розвіють тугу, завжди зі мною на світанку й в сутінках» (39-41 тт.). «Ох, сум і радість навіки нерозлучні. І друзі вже розбрелися протверезівши, та звук піпи все ще лунає» (42-44 тт.). «Не говори, що великі цілі недосяжні, тисячі пісень в твоєму серці, які ти присвятив рідному краю» (45-48 тт.). «Небо і земля не мають краю, але почуття безмежніші» (52-54 тт.). «Сподіваюся, що всі війни усюди припиняться, а музика та спів лунатимуть у кожній домівці» (54-56 тт.). З кожною хвилиною розвитку розширюється діапазон пісні (до двох октав), політні висхідні поспівки (пентатоніка та

лідійський), перемінність устоїв «d» та «a» завершується стійкістю «d» (витримане звучання впродовж трьох тактів).

Композиція Хуа Яньцзюня «Два джерела відбивають місяць» на вірші Ван Цзяня поетичними та музично-виражальними засобами демонструє відношення до музики як до високої духовної цінності, з допомогою якої можна перемогти усі незгоди, подолати темні періоди життя.

Література:

1. Інтернет-ресурс.

Url: https://baike.baidu.com/item/%E5%BC%B9%E6%8B%A8%E4%B9%90%E5%99%A8/2497384?fromModule=lemma_inlink

УДК 785.071.2-057.875

Маргарита МАЛАХОВА
(Київ, Україна)

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО ВИКОНАВСЬКОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА-ІНСТРУМЕНТАЛІСТА

Актуальність питання щодо удосконалення фахової підготовки здобувачів закладів вищої освіти мистецького спрямування спонукає науковців і педагогів-практиків до пошуку інноваційних педагогічних інструментів, впровадження в освітній процес дієвих методик щодо формування інструментально-виконавської компетентності майбутніх фахівців. Інструментально-виконавська підготовка охоплює широке коло професійних можливостей музиканта-інструменталіста, ключове місце серед яких посідає специфічне музичне виконавське мислення.

Виконавська майстерність музиканта тісно пов'язана зі здатністю створювати й реалізувати художньо-інтерпретаційну концепцію музичного твору. «Усвідомленню концепції художньої техніки сприяє глибоке вивчення її першоджерел, до яких належать: теоретичні знання, специфіка виконавського слуху і музичного мислення, процес мікроструктурного інтонування в органічній єдності з динамікою загальної драматургічної спрямованості розгортання твору, виконавський тонус та співтворчий характер інтерпретації» [1, 35].